

20TH-CENTURY MUSIC FOR

VIOLA D'AMORE

Ewa Pilarska-Banaszak
Monika Woźniak
Capella Musica Gnesnensis

Hindemith | Poradowski | Rowicki

20th-century Music for Viola d'Amore

Stefan Bolesław Poradowski (1902-1967)

Koncert w stylu klasycznym* (1936)

<i>Allegro moderato</i>	07:49
<i>Adagio semplice</i>	05:13
<i>Gavotte</i>	03:45
<i>Rondo alla Cracovienne</i>	05:27

Paul Hindemith (1895-1963)

Kleine Sonate, Op. 25 No. 2 (1922)

<i>Mäßig schnell. Lustig</i>	01:38
<i>Sehr langsam</i>	05:44
<i>Sehr lebhaft</i>	04:38

Witold Rowicki (1914-1989)

Sonata w dawnym stylu* (1942)

<i>Allegro moderato</i>	04:41
<i>Menuet</i>	03:35
<i>Sarabanda</i>	01:45
<i>Rondo</i>	03:10

*Światowa premiera fonograficzna dzieła
World phonographic premiere

Nagrania zrealizowano w Sali Koncertowej Poznańskiej Ogólnokształcącej
Szkoły Muzycznej II st. im. Mieczysława Karłowicza
The recordings were made in the Concert Hall of the Mieczysław Karłowicz
Secondary Music School in Poznań

a1=440 Hz

Ewa Pilarska-Banaszak: viola d'amore
Monika Woźniak: fortepian

Capella Musica Gnesnensis:

Skrzypce I:

Radostław Kamieniarz - lider
Natalia Moszumańska
Łukasz Nazarczuk

Skrzypce II:

Michał Marcinkowski
Katarzyna Cendlak
Aleksandra Owczarek

Altówki:

Piotr Chrupek
Anna Nowak-Pokrzywińska

Wiolonczela:

Bartosz Kokosza

Kontrabas:

Michał Bylina

W roku 2025 przypada 63. rocznica śmierci wybitnego polskiego altowiolisty – Jana Rakowskiego – muzyka, który towarzyszy mi przez większość mojego artystycznego życia: od zdjęć znajdujących się w salach Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu, przez udział Konkursie Altówkowym jego imienia, aż po materiały muzyczne z jego notatkami oraz wskazówkami zachowanymi w Bibliotece mojej Alma Mater. Wśród tych dokumentów znajdują się dwa absolutnie wyjątkowe dzieła na violę d'amore. Ta płyta to spełnienie wieloletniego marzenia o wykonaniu i zarejestrowaniu tych kompozycji.

Jestem ogromnie szczęśliwa, że mogę sprezentować Państwu płytę oraz dołączony do niej booklet, które opowiadają fragment historii Poznania, poznańskiej Akademii Muzycznej, polskiego dziedzictwa muzycznego na violę d'amore oraz niezwykłego artysty – Jana Rakowskiego.

Ewa Florska-Banaszak

The year 2025 marks the 63rd anniversary of the passing of an outstanding Polish violist Jan Rakowski, a musician who has accompanied me throughout most of my artistic life: starting with the photographs in the halls of the Ignacy Jan Paderewski Academy of Music in Poznań, through participation in the Viola Competition named after him, to musical materials with his notes and instructions preserved in the Academy library. Among these documents, there are two absolutely unique works for the viola d'amore. This album is the fulfilment of my long-held dream to perform and record these compositions.

I am delighted to present you with this album and the accompanying booklet, both of which tell a fragment of the history of Poznań, the Ignacy Jan Paderewski Academy of Music, the Polish musical heritage containing pieces written for viola d'amore, and the extraordinary artist Jan Rakowski.

Ewa Florka-Bonaszak

Jan Rakowski i polska viola d'amore XX wieku

Jan Rakowski (1898–1965) – pionier violi d'amore w Polsce

Urodzony w 1898 roku w Krakowie, edukację muzyczną rozpoczął w klasie skrzypiec i altówki Kazimierza Wierzuchowskiego. Po odbyciu służby wojskowej studiował u Zdzisława Jahnkego w Poznaniu, gdzie rozwijał także grę na violi d'amore – instrumencie wówczas niemal zapomnianym. W latach 1933–1939 był pedagogiem Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Poznaniu. Po wojnie kontynuował pracę dydaktyczną, prowadząc klasę altówki, kameralistyki, także przez kilka lat klasę violi d'amore w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Poznaniu. Jego uczniowie, to wybitni polscy altowiolisci, tacy jak: Stefan Kamasa czy Błażej Sroczyński.

Viola d'amore J. Rakowskiego – zbudowana w 1747 roku przez Johanna Udalricusa Eberlego (1699-1768) – została odnaleziona w poznańskiej katedrze i odrestaurowana przez lutnika Kazimierza Kaźmierczaka. Choć nie wiadomo, jak instrument trafił w ręce profesora, wiadomo, że był jego nieodłącznym towarzyszem koncertowym. Po wojnie Jan Rakowski przekazał go Błażewi Sroczyńskiemu, a dziś instrument ten znajduje się w zbiorach Muzeum Instrumentów Muzycznych w Poznaniu.

Jan Rakowski był aktywnym wykonawcą i popularyzatorem muzyki dawnej. Występował jako solista, kameralista oraz muzyk orkiestrowy – zarówno w salach koncertowych, jak i w Polskim Radiu w Poznaniu. Był członkiem m.in. Polskiego Kwartetu Smyczkowego i Poznańskiego Triu Smyczkowego. Jego koncerty z lat 20. i 30. – często wykonywane w trio z Henrykiem Krusem (viola da gamba) i Gertrudą Konatkowską (fortepian) – były szeroko komentowane w prasie. Z czasem J. Rakowski zyskał miano wirtuoza violi d'amore, a jego gra inspirowała współczesnych kompozytorów.

Dzieła dedykowane Janowi Rakowskiemu

Wśród nielicznych polskich utworów napisanych specjalnie z myślą o violi d'amore, na szczególnie miejsce zasługują dwa dzieła powiązane bezpośrednio z Janem Rakowskim - oba zarejestrowane na niniejszej płycie:

- *Koncert na violę d'amore i orkiestrę smyczkową op. 10 II* (w tym *Rondo alla Cracovienne op.10.III*) Stefana Bolesława Poradowskiego,
- *Sonata w dawnym stylu na violę d'amore i fortepian* Witolda Rowickiego.

Koncert Stefana Bolesława Poradowskiego (1902-1967) – datowanie, forma, recepcja

Koncert na violę d'amore i orkiestrę smyczkową Stefana Bolesława Poradowskiego przez wiele lat funkcjonował w cieniu niejasności dotyczących czasu jego powstania. Informacje encyklopedyczne podają rok 1926, jednak zarówno rękopis partytury opatrzony datą 1936, jak i recenzja koncertowa opublikowana w tym samym roku, w której wspomniano wykonanie utworu przez J. Rakowskiego, jednoznacznie przesuwają datę powstania kompozycji na rok 1936. Recenzja ta – nie tylko dokumentująca obecność dzieła na ówczesnych estradach, ale również wskazująca na zainteresowanie nim środowiska poznańskiego – stanowi cenny dowód w rekonstruowaniu losów koncertu.

„(...) Niech żyją zatem okoliczności! Zresztą dzięki nim mam jeszcze do zanotowania pierwsze wykonanie nowego utworu poznańskiego kompozytora Stefana Bolesława Poradowskiego – koncert na viola d'amore z orkiestrą smyczkową. Proszę – koncert na viola d'amore! Gdzie kto dzisiaj pisze koncerty na viole d'amore? A jednak jak się złożą okoliczności, to się pisze: Poradowski ma mianowicie przyjaciela Jana Rakowskiego, znanego radiostuchaczom ze swych popisów na tym wdzięcznym a antycznym instrumencie (czy wiecie państwo, że szyjka tej wioli miłosnej w swem najszerszym miejscu jest szersza od szyi kontrabasu, w jej najwyższym miejscu? – i trzymaj to gracz na ramieniu, przebiegając palcami jak na skrzypcach!) Otóż Jan Rakowski zapragnął mieć od Stefana Poradowskiego upominek w formie koncertu na viola d'amore – a ponieważ Stefan Poradowski dysponuje oprócz tego amatorską orkiestrą smyczkową, którą sam dyryguje, więc coś prostszego jak napisać taki koncert i od razu go wykonać, co się też i stało w bardzo szybkim czasie, bo w przeciągu 3 tygodni zaledwie. Na wykonaniu przez solistę pośpiechu tego znać nie było, ale na muzyce samej, owszem. Z korzyścią dla tej nowości będzie, jeśli ją autor na spokojno jeszcze raz przejrzy i zrewiduje.” (S. Wiechowicz, Poznań, „Muzyka Polska” 1936, Zeszyt I (IX), s. 62).

Oprócz kwestii związanej z datowaniem Koncertu Poradowskiego, trudność sprawia również ustalenie właściwego tytułu dzieła. Kompozytor w rękopisie partytury orkiestrowej oraz głosu violi d'amore postępuje się nazwą *Concerto antico* per Viola d'amore e orchestra ad arco, op. 10.II*. Natomiast wyciąg fortepianowy opatrzony jest tytułem *Concerto (in modo classica) na Viola d'amore*. W materiałach biograficznych dotyczących zarówno Poradowskiego, jak i Rakowskiego,

*Skreślenie występuje również w rękopisie kompozytora

pojawiają się różne warianty tytułu: *Concerto antico* oraz *Koncert klasyczny*. Najbardziej zasadne wydaje się jednak posługiwanie się nazwą widniejącą w partyturze orkiestrowej: *Concerto per Viola d'amore e orchestra ad arco, op. 10.II*, którą można przetłumaczyć na język polski jako *Koncert na violę d'amore i orkiestrę smyczkową*.

Utwór pierwotnie skomponowany został w czterech częściach: *Allegro moderato* – *Adagio semplice* – *Gavotte* – *Rondo alla Cracovienne [op.10.III]*. Notatki umieszczone w rękopisie oraz odrębne oznaczenie ostatniej części sugerują, że S. B. Poradowski zdecydował się na korektę formy do trzyczęściowego układu – najpewniej w duchu klasycznym, tzn. zachował części: *Allegro moderato* – *Adagio semplice* – *Gavotte*, a *Rondo alla Cracovienne op.10.III* potraktował jako odrębną formę. W niniejszym nagraniu zachowano czteroczęściową strukturę koncertu, co ma uzasadnienie zarówno historyczne, jak i muzyczne: część czwarta pozostaje w ścisłej relacji tematycznej z pierwszą, domykając cykl w sposób retoryczny i motywicznie spójny.

Stylistycznie utwór oscyluje między neoklasyczną fakturą, a śladami stylizacji barokowej – zwłaszcza w partii solowej violi d'amore, która prowadzona jest z wyjątkowym wyczuciem idiomatycznym. Koncert nie jest historyzującą pastiszem, lecz próbą nowoczesnego potraktowania „dawnego” instrumentu jako pełnoprawnego solisty, o szerokim zakresie technicznym i wyrazowym. Wszystko to wskazuje na bliską współpracę S. B. Poradowskiego z J. Rakowskim.

Sonata Witolda Rowickiego (1914-1989)

Sonata w dawnym stylu Witolda Rowickiego, skomponowana w 1942 roku, prezentuje podejście kameralne, stylizacyjne i intymne. Jak wskazuje tytuł, utwór odwołuje się do dawnych praktyk kompozytorskich i wykonawczych, a szczególne znaczenie ma tu viola d'amore, której partia została napisana z dużym wyczuciem idiomu – z rozumieniem jej miękkiego, szlachetnego brzmienia, a zarazem technicznych ograniczeń i możliwości. Cztery części Sonaty – *Allegro moderato*, *Menuet*, *Sarabanda* i *Rondo* – tworzą spójny, stylizowany obraz muzyki dawnej, wzbogacony jednak o charakterystyczną dla Rowickiego nowoczesną harmonię i zamiłowanie do wyrazistych kontrastów.

W pierwszej części liryczna kantylena violi d'amore otwiera narrację, po której fortepian przejmuje temat, rozwijając go w szeregu błyskotliwych modulacji i pasaży. Ta dialogowość prowadzi do efektownej, motorycznej kody w szybkim tempie, zakończonej zaskakującym piano – subtelnym gestem wygaszenia napięcia. *Menuet* w drugiej części przywołuje francuski barok:

elegancki rytm 3/4, klarowna symetria fraz oraz lekkie *pizzicato* budują atmosferę tanecznej gracji, wzbogaconej o stylowe *Trio* o kantylenowym charakterze. *Sarabanda* w części trzeciej wprowadza odmienny nastrój – spokojny, refleksyjny, oparty na śpiewnych, szerokich liniach prowadzonych naprzemiennie przez oba instrumenty. To moment zatrzymania, w którym brzmienie violi d'amore ujawnia szczególnie głębokie, melancholijne tony.

Czwarta część – *Rondo* – przybiera postać krakowiaka o żywym, skocznym rytmie, pełnego synkop, charakterystycznych interwałów i tanecznej energii. Kontrastuje z nim środkowy epizod w stylu kujawiaka: wolniejszy, liryczny, oparty na chromatyce i delikatnych napięciach, wzbogacony o określenie *cantabile molto*. Po powrocie ronda kompozycja zmierza ku wirtuozowskiej kulminacji, w której viola d'amore i fortepian prowadzą dynamiczny dialog. Ostateczne wyciszenie w postaci cichego akordu D-dur nadaje całości wyjątkowy, subtelny finał.

Szerszy kontekst europejski – Paul Hindemith (1895-1963)

Aby ukazać, jak viola d'amore funkcjonowała w Europie w pierwszej połowie XX wieku, program płyty dopełnia *Kleine Sonata*, Op. 25, No. 2 Paula Hindemitha. Kompozytor, sam będący altowiolistą i propagatorem instrumentów historycznych, napisał ten utwór w 1922 roku z myślą o własnych wykonaniach. Premiera sonaty odbyła się na Uniwersytecie w Heidelbergu – partię violi d'amore wykonał sam Hindemith, a przy fortepianie towarzyszyła mu Emma Lübbecke-Job. W liście do przyjaciela, również z 1922 roku, tak opisywał violę d'amore:

„Mam nową rozrywkę: gram na violi d'amore, absolutnie wspaniałym instrumencie, który zniknął ze sceny muzycznej, a zatem ma niewielką literaturę. Ma najpiękniejszy dźwięk, jaki można sobie wyobrazić, słodycz i miękkość nie do opisania. Gra jest trudna, ale uwielbiam na niej grać, a publiczność uwielbia ją słuchać” (Tłumaczenie własne: „I have a new sport: I play the viola d'amore, an absolutely magnificent instrument that has disappeared from the musical scene and thus has only a small body of literature. It has the most beautiful sound you can imagine, a sweetness and softness beyond description. It is tricky to play, but I love playing it and listeners love to hear it.” H. J. Winkler, *Fascinated by Early Music: Paul Hindemith and Emanuel Winternitz*, „Music in Art”, 29(1/2), New York 2004, s. 16).

Oprócz prezentowanej na płycie Sonaty w dorobku kompozytora znajduje się także *Kammermusik nr 6* (1928) przeznaczona jest na violę d'amore. Utwór składa się z następujących części:

I – Mäßig schnell, majestätisch, Doppelt so schnell

II – Langsam, Sehr zart und ruhig, Im Hauptzeitmaß

III – Variation, Sehr langsam, frei im Zeitmaß

IV – Lebhaft, wie früher.

Kammermusik nr 6 istnieje w dwóch wersjach. Pierwsza, powstała w 1927 roku, została po raz pierwszy wykonana 29 marca 1928 roku w Kolonii przez Städtisches Orchester Frankfurt pod dykcją Ludwiga Rottenberga. Partię solową wykonał sam kompozytor – Paul Hindemith. Na premierze obecny był Theodor Adorno, który tak komentował partię wioli d'amore: „momentami w wolnych partiach pojawiają się okazałe pasaże, przeciwstawione żałośnie smutnej ciszy, jak wieczorny nastrój na skraju wielkiego miasta.” (Tłumaczenie własne: „At times in the slow parts there are passages of a great, mournfully sad stillness, just like the mood in the evening on the edge of a large city.” G. Schubert, *The 7 Kammermusiken*, “Hindemith Forum” 2/2000, Germany 2000, s. 4.).

Druga wersja utworu, ukończona w 1929 roku, została zaprezentowana 2 grudnia tego samego roku przez Orchester des Aussiger Stadttheaters pod batutą Leo Franza. Także w tym wykonaniu partię solową wykonał Paul Hindemith.

Jan Rakowski and the Polish viola d'amore of the 20th century

Jan Rakowski (1898–1965) – viola d'amore pioneer in Poland

Born in 1898 in Krakow, he began his musical education in Kazimierz Wierzuchowski's violin and viola class. After completing his military service, he was taught by Zdzisław Jahnke in Poznań. This was when he honed his skills in playing the viola d'amore – an instrument that was almost forgotten at the time. Between 1933 and 1939, he was a teacher at the State Conservatory of Music in Poznań. After the war, he continued his teaching work, leading classes in viola, chamber music, and, for several years, viola d'amore, at the State Higher School of Music in Poznań. His students included outstanding Polish violists, such as Stefan Kamasa and Błażej Sroczyński.

Jan Rakowski's viola d'amore, built in 1747 by Johann Udalricus Eberle (1699-1768), was found in Poznań Cathedral and restored by luthier Kazimierz Kaźmierczak. Although it is not known how the instrument came into the professor's possession, it is known to have been his constant concert companion. After the war, Jan Rakowski gave it to Błażej Sroczyński, and today the instrument is in the collection of the Museum of Musical Instruments in Poznań.

Jan Rakowski was an active performer and promoter of early music. He performed as a soloist, chamber musician and orchestral musician, both in concert halls and on Polish Radio in Poznań. He was a member of, among others, the Polish String Quartet and the Poznań String Trio. His concerts in the 1920s and 1930s, often performed in a trio with Henryk Krus (viola da gamba) and Gertruda Konatkowska (piano), were widely covered in the press. Over time, Jan Rakowski gained the reputation of a viola d'amore virtuoso, and his playing inspired contemporary composers.

Works dedicated to Jan Rakowski

Among the few Polish works written specifically for the viola d'amore, two pieces directly associated with Jan Rakowski deserve special mention – and they are both recorded on this album:

- *Concerto for Viola d'Amore and String Orchestra, Op. 10 No. 2* (including *Rondo alla Cracovienne, Op. 10 No. 3*) by Stefan Bolesław Poradowski,
- *Sonata in the Old Style for Viola d'Amore and Piano* by Witold Rowicki.

Concerto by Stefan Bolesław Poradowski (1902–1967) – dating, form, reception

For many years, Stefan Bolesław Poradowski's Concerto for Viola d'Amore and String Orchestra remained shrouded in uncertainty regarding the time of its composition. Encyclopaedic sources provide the year 1926, but both the manuscript of the score (dated 1936) and a concert review mentioning a performance of Jan Rakowski's work (published in 1936) clearly place the date of composition in 1936. This concert review documents the presence of the piece on the stages at that time and also indicates the Poznań community's interest in it. Therefore, it is valuable evidence in reconstructing the fate of the Concerto.

"(...) Long live circumstances! Thanks to them, I am also able to mention the first performance of a new work by Poznań composer Stefan Bolesław Poradowski – a concerto for viola d'amore with string orchestra. A concerto for viola d'amore! Who writes concertos for the viola d'amore today? And yet, when circumstances allow, they are written: Poradowski has a friend, Jan Rakowski, known to radio listeners for his performances on this charming and antique instrument (did you know that the neck of this viola d'amore is wider than the neck of a double bass at its widest point? – and now try to hold it on your shoulder, plucking the strings with your fingers as you would on a violin!) Well, Jan Rakowski wanted Stefan Poradowski to present him a gift in the form of a concert on the viola d'amore – and since Stefan Poradowski also has an amateur string orchestra, which he conducts himself, what could be simpler than to write such a concerto and perform it right afterwards, which is what happened, within just three weeks. The soloist's performance did not betray any haste, but the music itself did. It would be beneficial for this new work if the composer were to review and revise it once more." (S. Wiechowicz, Poznań, Muzyka Polska 1936, Notebook I (IX), p. 62).

Apart from the issue of dating Poradowski's Concerto, it is also difficult to determine the correct title of the work. In the manuscript of the orchestral score and the viola d'amore part, the composer uses the name *Concerto ~~antico~~ per Viola d'Amore e orchestra ad arco, op. 10.II*. However, the piano reduction is titled *Concerto (in modo clasica) for Viola d'Amore*. Biographical materials concerning both Poradowski and Rakowski contain various variants of the title: *Concerto antico* and *Classical Concerto*. However, it seems most reasonable to use the name appearing in the orchestral score: *Concerto per Viola d'amore e orchestra ad arco, Op. 10.II*, which can be translated into English as *Concerto for Viola d'Amore and String Orchestra*.

The piece was originally composed in four parts: *Allegro moderato* – *Adagio semplice* – *Gavotte* – *Rondo alla Cracovienne [Op. 10.III]*. Notes in the manuscript and a separate marking of the last part suggest that S. B. Poradowski decided to change the form into a three-part structure, most likely

*The deletion also appears in the composer's manuscript.

in the classical spirit, i.e. he retained the parts: *Allegro moderato* – *Adagio semplice* – *Gavotte*, and treat *Rondo alla Cracovienne Op. 10.III* as a separate piece. This recording retains the four-part structure of the concerto, which is justified both historically and musically: the fourth part remains closely related thematically to the first, closing the cycle in a rhetorical and thematically coherent manner.

Stylistically, the work oscillates between neoclassical texture and traces of Baroque stylisation – especially in the solo part for the viola d'amore, which is played with exceptional idiomatic sensitivity. The concerto is not a historical pastiche, but an attempt at a modern treatment of an 'old' instrument as a fully-fledged soloist, with a wide technical and expressive range. All of this indicates how close the cooperation between S. B. Poradowski and J. Rakowski was.

Sonata by Witold Rowicki (1914-1989)

Witold Rowicki's *Sonata in Old Style*, composed in 1942, presents a chamber-like, stylised and intimate approach. As the title suggests, the work refers to the old compositional and performance practices, with particular emphasis on the viola d'amore, whose part was written with great sensitivity to its nature – an understanding of its soft, noble sound, as well as its technical limitations and possibilities. The four movements of the Sonata – *Allegro moderato*, *Minuet*, *Sarabande* and *Rondo* – form a coherent, stylised picture of early music, enriched with modern harmony and striking contrasts, typical of Rowicki's pieces.

In the first movement, the lyrical cantilena of the viola d'amore opens the narrative. Then, the piano takes over the theme, developing it in a series of brilliant modulations and passages. This dialogue leads to an impressive, motoric coda in a fast tempo, concluding with a surprising piano – a subtle gesture relieving the tension. The *Minuet* in the second part evokes French Baroque: the elegant 3/4 rhythm, the clear symmetry of the phrases, and the light *pizzicato*, reflect the charm of a graceful dance, while all is enriched by a stylish cantilena-like *Trio*. The *Sarabande* in the third movement introduces a different mood – calm, reflective, based on melodious, broad lines alternating between the two instruments. It is a moment of pause, when the viola d'amore displays its deep, melancholic tones. The fourth movement – *Rondo* – takes the form of the krakowiak dance with its lively, bouncy rhythm, full of syncopations, characteristic intervals and dance-like energy. This contrasts with the middle episode styled on the kujawiak dance: slower, lyrical, based on chromaticism and delicate tensions, enriched with *cantabile molto*. After the return of the rondo, the composition moves towards a virtuoso climax, in which the viola d'amore and the piano engage in a dynamic dialogue. The end brings tranquillity of a soft D major chord that brings the listener to a unique, subtle finale.

The broader European context – Paul Hindemith (1895–1963)

To illustrate how the viola d'amore functioned in Europe in the first half of the 20th century, the programme of the album is complemented by Paul Hindemith's *Kleine Sonata, Op. 25, No. 2*. The composer, himself a violist and promoter of historical instruments, wrote this piece in 1922 with his own performances in mind. The sonata premiered at the University of Heidelberg. Hindemith himself performed the viola d'amore part, and Emma Lübbecke-Job accompanied him on the piano. In a letter to a friend, also from 1922, he described the viola d'amore as follows:

"I have a new pastime: I play the viola d'amore, an absolutely wonderful instrument that has disappeared from the music scene and, therefore, has little literature. It has the most beautiful sound imaginable, sweetness and softness beyond description. It is tricky to play, but I love playing it and listeners love listening to it." H. J. Winkler, *Fascinated by Early Music: Paul Hindemith and Emanuel Winternitz, "Music in Art"*, 29(1/2), New York 2004, p. 16).

In addition to Sonata presented in this album, the composer's oeuvre also includes *Kammermusik No. 6* (1928), which is intended for the viola d'amore. The work consists of the following movements:

- I – Mäßig schnell, majestätisch, Doppelt so schnell*
- II – Langsam, Sehr zart und ruhig, Im Hauptzeitmaß*
- III – Variation, Sehr langsam, frei im Zeitmaß*
- IV – Lebhaft, wie früher.*

Kammermusik No. 6 exists in two versions. The first one was composed in 1927, and its premiere performance was on 29 March 1928 in Cologne by the Städtisches Orchester Frankfurt conducted by Ludwig Rottenberg. The solo part was performed by the composer himself, Paul Hindemith. Theodor Adorno was present at the premiere and commented on the viola d'amore part as follows: "At times in the slow parts there are passages of a great, mournfully sad stillness, just like the mood in the evening on the edge of a large city." (G. Schubert, *The 7 Kammermusiken, 'Hindemith Forum' 2/2000, Germany 2000, p. 4.*)

The second version of the piece, completed in 1929, was presented on 2 December of the same year by the Orchester des Aussiger Stadttheaters conducted by Leo Franz. Paul Hindemith also performed the solo part in this performance.

Ewa Pilarska-Banaszak – absolwentka altówki, altówki historycznej i skrzypiec historycznych Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu oraz studentka Szkoły Doktorskiej Nauk Humanistycznych w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (muzykologia). Uczestniczyła w kursach mistrzowskich prowadzonych m. in. przez: Lecha Bałabana, Katarzynę Budnik – Gałązkę, Stefana Kamaś, Piotra Reicherta oraz Jane Rogers. Gra na skrzypcach, altówce i violi d'amore. Współpracuje z zespołami specjalizującymi się w wykonawstwie historycznie poinformowanym, m.in.: Orkiestrą Fundacji Akademii Muzyki Dawnej w Szczecinie, Orkiestrą Arte dei Suonatori, Orchester für Alte Musik Vorpommern. Od 2017 roku prowadzi klasę altówki w Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Ignacego Jana Paderewskiego w Koninie. Jej uczniowie reprezentują szkołę na ogólnopolskich wydarzeniach artystycznych.

Brała udział w nagraniach fonograficznych: Kurpiński | Dobrzyński | Moniuszko, Wrocławska Orkiestra Barokowa, Narodowe Forum Muzyki, CD Accord (2021); Overtures & Suites, Altberg Ensemble, Dux Recording Producers (2024); Musica Warmiensis vol. 4, Cappella Warmiensis Restituta, Dux Recording Producers (2025), Musica Gnesnensis, Jan Wański - Symfonie, Capella Musica Gnesnensis, RecArt (2025). Jest laureatką stypendium Marszałka Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie kultury (2021), Młoda Polska (2022), Stypendium Twórczego Miasta Poznania (2022), stypendium kulturalnego miasta Gniezna na 2023 rok oraz Nagrody Kulturalnej Miasta Gniezna (2024). Od 2023 zatrudniona w orkiestrze Musicae Antiquae Collegium Varsoviense (Warszawska Opera Kameralna).

Jej zainteresowania naukowe oscylują wokół muzykaliów zachowanych na terenie Wielkopolski. Wzięła udział w konferencjach muzykologicznych, m.in.: I Międzyuczelnianym Forum Muzyki Dawnej w Krakowie, XII Ogólnopolskim Zjeździe Studentów Muzykologii, a także publikuje artykuły naukowe (Kwartalnik Młodych Muzykologów). Jest prezeską zarządu Stowarzyszenia HALO! oraz dyrektorką kierowanej przez tę organizację orkiestry Capella Musica Gnesnensis, której głównym celem jest prezentacja muzykaliów zachowanych w Archiwum Archidiecezjalnym w Gnieźnie.

Ewa Pilarska-Banaszak - graduated in viola, historical viola and historical violin from the Ignacy Jan Paderewski Academy of Music in Poznań. Currently, she is a student at the Doctoral School of Humanities at the Adam Mickiewicz University in Poznań (musicology). She has participated in master classes conducted by Lecha Bałabana, Katarzynę Budnik – Gałązkę, Stefana Kamase, Piotra Reicherta oraz Jane Rogers. She plays violin, viola and viola d'amore. She collaborates with ensembles specialising in historically informed performance, including the Orchestra of the Early Music Academy Foundation in Szczecin, Arte dei Suonatori Orchestra, Orchester für Alte Musik Vorpommern. Since 2017, she has taught the viola class at the Ignacy Jan Paderewski State Music Primary and Secondary School in Konin. Her students have represented the school at various national music events.

She has performed in various phonographic recordings: Kurpiński | Dobrzyński | Moniuszko, Wrocław Baroque Orchestra, National Forum of Music, CD Accord (2021); Overtures & Suites, Altberg Ensemble, Dux Recording Producers (2024); Musica Warmiensis vol. 4, Cappella Warmiensis Restituta, Dux Recording Producers (2025), Musica Gnesnensis, Jan Wański - Symphony, Capella Musica Gnesnensis, RecArt (2025). Ewa Pilarska-Banaszak is the winner of the Head of the Wielkopolska Province Scholarship for Culture (2021), Young Poland Scholarship (2022), Creative Scholarship of the City of Poznań (2025), Cultural Scholarship of the City of Gniezno (2023) and Cultural Award of the City of Gniezno (2024). Since 2023, she has been employed by the Musicae Antiquae Collegium Varsoviense orchestra (Warsaw Chamber Opera).

Her research interests concentrate on the music preserved in the Wielkopolska region. She participates in musicological conferences, such as the First Academic Forum of Early Music in Krakow or the 12th Polish Musicology Students Congress, and publishes scientific articles (Young Musicologists Quarterly). She is the president of the board of HALO! Association and director of its Capella Musica Gnesnensis orchestra, whose main objective is to present the music preserved in the Gniezno Archdiocesan Archive.

Monika Woźniak – klawesynistka, pianistka i muzykolożka. Wszechstronna instrumentalistka specjalizująca się w grze na historycznych instrumentach klawiszowych. Ukończyła Akademię Muzyczną im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu na kierunkach: fortepian, klawesyn i klawikord oraz muzykologię na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza. Kształciła się także w Musikhögskolan i Malmö (fortepian) oraz w Janáčkově Akademii Múzických Umění w Brnie (wykonawstwo historyczne). W 2025 roku obroniła doktorat w Szkole Doktorskiej Historycznych Praktyk Wykonawczych AM w Poznaniu poświęcony semantyce muzyki klawiszowej XVIII wieku na przykładzie twórczości François Couperina i Carla Philippa Emanuela Bacha.

Laureatka licznych konkursów muzycznych, m.in.: I nagrody na Ogólnopolskim Konkursie Klawesynowym „Wanda Lando-wska in memoriam” (Poznań 2021), Złotego Medalu na Grand

Metropolitan Music Competition (2022), Platynowego Medalu na Quebec International Music Competition (2022), II miejsca na VIII Odin Online Music Competition (2022) oraz tytułu laureatki V Ogólnopolskiego Konkursu „W barokowym stylu” (2022). W 2020 roku została wyróżniona Nagrodą Regionu Zlinskiego za Wybitny Talent podczas Akademii Letniej w Kroměříżu (Czechy).

Aktywnie wykonuje także muzykę współczesną – w tym tworzoną na instrumenty historyczne – regularnie dokonując prawykonań. W jej repertuarze znajdują się utwory polskich i zagranicznych kompozytorów XX i XXI wieku, w tym kompozycje dedykowane jej osobie. Współpracuje z cenionymi zespołami muzyki dawnej, takimi jak Accademia dell’Arcadia oraz Capella Musica Gnesnensis.

Prowadzi działalność naukową, prezentując referaty na konferencjach w kraju i za granicą. Jej artykuły ukazały się m.in. w *Interdisciplinary Studies in Musicology* (2022), *Kwartalniku Młodych Muzykologów* (2022) oraz tomie *Sztuka włoskiego baroku* (2019). Pracuje w Akademii Muzycznej w Poznaniu oraz Zespole Szkół Muzycznych w Poznaniu. Jako prezes Stowarzyszenia Miłośników Kultury i Sztuki w Poznaniu inicjuje wydarzenia muzyczne i organizuje festiwale: „Muzyka w Dawnej Wielkopolsce”, „Barok u Franciszkanów”, „Międzynarodowy Festiwal im. Kazimierza Flataua” oraz „Musica Arcadiana”.

Monika Woźniak – harpsichordist, pianist and musicologist. A versatile instrumentalist specialising in historical keyboard instruments. She graduated from the Ignacy Jan Paderewski Academy of Music in Poznań with degrees in piano, harpsichord and clavichord, and musicology from Adam Mickiewicz University. She also studied piano at Malmö Academy of Music and historical performance at the Janáček Academy of Music and Performing Arts in Brno. In 2025, she defended her doctoral thesis at the Doctoral School of Historical Performance Practices at the Academy of Music in Poznań. The theses was devoted to the semantics of 18th-century keyboard music, based on the works of François Couperin and Carl Philipp Emanuel Bach.

She has won numerous music competitions, including: 1st prize at the National Harpsichord Competition “Wanda Landowska In Memoriam” (Poznań 2021), Gold Medal at the Grand Metropolitan Music Competition (2022), Platinum Medal at the Quebec International Music Competition (2022), second place at the 8th Odin Online Music Competition (2022) and she was the winner of the 5th National Competition “In Baroque Style” (2022). In 2020, she was awarded the Zlín Region Prize for Outstanding Talent during the Summer Academy in Kroměříž (Czech Republic).

She actively performs contemporary music as well, including scores written for historical instruments, and she regularly gives world premieres of those. Her repertoire includes works by Polish and international composers of the 20th and 21st centuries, including compositions dedicated to her personally. She collaborates with renowned early music ensembles, such as Accademia dell'Arcadia and Capella Musica Gnesnensis.

She is also involved in academic work, presenting papers at conferences in Poland and abroad. Her articles have appeared in *Interdisciplinary Studies in Musicology* (2022), *Kwartalnik Młodych Muzykologów* (Young Musicologist Quarterly, 2022) and *Sztuka włoskiego baroku* (Art of Italian Baroque, 2019), among others. She works at the Academy of Music in Poznań and the Music School Complex in Poznań. As president of the Association of Culture and Art Lovers in Poznań, she initiates musical events and organises festivals: “Music in Wielkopolska of the Past”, “Baroque at the Franciscans”, “Kazimierz Flatau International Festival”, and “Musica Arcadiana”.

Płyta powstała dzięki dofinansowaniu z:

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Narodowy
Instytut
Muzyki
i Tańca

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Muzyczny ślad”, realizowanego przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca

EUROPEJSKA
FUNDACJA
WOLNYCH IDEI

Wsparcie organizacyjne zapewnili:

MIEJSKI OŚRODEK
KULTURY W GNIEZNE

Wielkopolska Izba Gospodarcza

CENTRUM
EDUKACYJNO
FORMACYJNE

Nagranie | Recording: Łukasz Kurzawski RecArt
Redakcja tekstów | Text editing: Ewa Pilarska-Banaszak
Tłumaczenia angielskie | English translations: Natalia Surma-Filipowska
Koncepcja wizerunku na okładce | Cover image concept: Olga Musiał-Kurzawska
Projekt graficzny | Graphic design: Maciej Polus
Zdjęcia | Photos: Waldek Stube

Stowarzyszenie HALO!